

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

6
2023

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti

08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Qo'ng'irotboy Avezimbetovich

Elektron nashr. 424 sahifa, 30-iyun, 2023-yil.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Abdurahmonov Qalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari

Toshkulov Abduqodir Hamidovich, i.f.d., prof., O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yoshlar, fan, ta'lim, sog'liqni saqlash, madaniyat va sport masalalari bo'yicha maslahatchisi o'rinbosari

Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'ZR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari

Sharipov Qo'ng'irotboy Avazimbetovich, t.f.d., prof., TDIU rektori

Oblamuradov Narzulla Naimovich, i.f.n., dots., O'ZR Tabiat resurslari vaziri o'rinbosari

Djumaniyazov Maqsud Allanazarovich, Qoraqalpog'iston Resp. Tabiat resurslari qo'mitasi raisi

Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'ZR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati

Utayev Uktam Choriyevich, O'ZR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari

Ochilov Farxod, O'ZR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i

Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., TDIU Akademik faoliyat bo'yicha prorektori

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMB birinchi prorektori

Abdurahmanova Gulnora Qalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori

Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor

Yuldashev Maqsud Abdullayevich, p.f.d., prof., TDIU Moliya-iqtisod ishlari bo'yicha prorektori

Karimov Norboy G'aniyevich, i.f.d., prof., TDIU huzuridagi PKQTMO tarmoq markazi direktori

Hakimov Nazar Hakimovich, f.f.d. TDIU profesor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori

Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU Marketing kafedrasini professori

Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori

Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori

Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., prof., Atrof-muhit va tabiatni muhofaza qilish texnologiyalari ilmiy-tadqiqot instituti

Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari

Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., Toshkent arxitektura-qurilish universiteti katta o'qituvchisi

Kamilova Iroda Xusniddinova, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti

Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Ekspertlar kengashi:

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti

Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Imomqulov To'liq Burxonovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'ZR Tabiat resurslari vazirligi,
O'ZR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot"
jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli
qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Sanoat korxonalarida energiyadan foydalanish samaradorligini oshirishning asosiy yo'nalishlari	6
Buzrukxonov Sardorxon Sarvarxon o'g'li , mustaqil izlanuvchi	
Klasterlarni rivojlantirishda fermer xo'jaliklarining strategik boshqaruvi	11
Karimova Nilufar , tayanch doktorant	
Application of Information and Communication Technology to Promote Economic Development of Tourism Services in Uzbekistan	16
Peng Xinge , PhD Researcher	
O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan samarali foydalanishning asosiy yo'nalishlari	21
Xotamov Ibodulla Sadullayevich , i.f.n., professor, Najmiddinov Yakhyo Fazliddin o'g'li , kafedra assistenti	
Suv ta'minot korxonalarida biznes jarayonlari bo'yicha boshqaruv hisobi tizimida hisob yuritishning xususiyatlari	28
Saidakbarov Xusniddin Abdusalomovich , PhD, katta o'qituvchi	
O'zbekiston ichki oziq-ovqat tovarlari bozorini to'ldirishning o'ziga xos xususiyatlari	31
Azlarova Munira Muhammad Amin qizi , tadqiqotchi	
Assessing the Implementation of Sustainable Practices in Higher Education Institutions to Drive the Transition towards a Green Economy: A Management Perspective	40
Kuzikulova Dilfuza	
Qualitative functional development in industrial production	49
Ziyayeva Mukhtasar Mansurdjanovna , TSUE, DSc, assistant professor	
Temir yo'l transportini mahalliyashtirishni moliyalashtirish mexanizmning hozirgi holati	54
Xamrayev Djamshid Panjiyevich , mustaqil tadqiqotchi	
Enhancing Education Management for Green Development in Engineering Programs: Strategies, Challenges, and Outcomes	61
Eshbayev Oybek , Department of English Language	
Exploring the Role of Effective Management Practices in Achieving a Sustainable Green Economy	68
Rozikov Ravshan , Department of English Language	
Enhancing Vocational Competence of Future Economists through English Language Lessons in the Context of the Green Economy	76
Kurbanova Nigina , Department of English Language	
Empirical test of regional economic innovation and development along the Belt and Road	85
Kalonov Mukhiddin Bahritdinovich , professor	
Shao Junling , PhD student, researcher	
Analysis of the Impact of Cross border Investment and International Economic Integration	90
Zhao shenghan	
Yashil iqtisodiyotni moliyalashtirishda bank moliya texnologiyalarining ahamiyati	96
Abduraximova Dilora Karimovna , PhD	
Rivojlangan mamlakatlarda bilimlar iqtisodiyoti konsepsiyasidan samarali foydalanish yo'nalishlari	101
Xasanxonova Nodira Isametdinovna , PhD	
Biznes inkubator orqali kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarini shakllantirishda "yashil logistika" tamoyillaridan foydalanish	107
Narzullayev Shodiyor Eshpulatovich , kafedra assistenti	
Innovatsion faoliyatning asosi – intellektual salohiyat	112
Kaxorova Anora Nusratovna , kafedra assistenti	
Ijro hokimiyati organlari faoliyatini baholash mezonlari tushunchasi va turlari	118
Qahramon Usmanovich Umidullayev , yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD)	
Temir yo'l transportida mahalliyashtirishni moliyalashtirishning huquqiy asoslari	124
Xamrayev Djamshid Panjiyevich , mustaqil tadqiqotchisi	
Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari bo'yicha moliyaviy hisobot: tayyorlash va avtomatlashtirish	129
Tulayev Mirzakul Salamovich , dotsent	
O'zbekistonda kichik tadbirkorlikni rivojlantirishning samarali yo'llari	133
Sh. B. Babayev , dotsent; M. R. Qulmetov , dotsent	
Sug'urta kompaniyalari to'lov qobiliyatini kengaytirish yo'nalishlari	138
G'aniyev Shahriddin Vohidovich , professor, i. f. d. (DsC), Qarshiyev Daniyar Eshpulatovich , i. f. f. d. (PhD)	

Повышении роли цифровой трансформации банков в современном этапе развития экономики	144
Жиянова Наргиза Эсанбоена , к.э.н., проф., Азимжонова Малика Шавкат қизи , специалист первой категории	
To'qimachilik korxonalarida tejamkor ishlab chiqarishni tashkil etishda mehnat resurslari va ishlab chiqarish quvvatlaridan foydalanish samaradorligi	150
Yaxyayeva Inobat Karimovna , dotsent, PhD	
Liquidity and recent changes of government securities market in the United States, the United Kingdom and Japan.....	154
Kholikov Khamidulla Vaydulla ugli	
“История экономических учений” как основная дисциплина в подготовке конкурентоспособных кадров экономистов	160
Хакимов Назар Хакимович , доктор философских наук, профессор	
The importance of strategic management and strategic leadership	166
Reyimberdiyev Baburbek Adilbek o'g'li	
Exploring the Role of Higher Education in Fostering Green Economy Transition: A Systematic Analysis of Curriculum Integration and Skill Development.....	170
Xasanova Zarina , Department of English Language	
Inson kapitalini joriy etish tizimi va xodimlar daromadi o'rtasidagi o'zaro ta'sir tahlili.....	178
M. O. Hamroqulov , katta o'qituvchi	
Yetuk mutaxassis tayyorlash – kelajak uchun sarmoya.....	185
Farhod Bagibekovich Xalimbetov	
Analysis of new established and liquidated enterprises as a basis for jobs (On the example of Samarkand region)	188
Saidov Nurali Rakhimovich	
Basing and forecasting the priorities of introducing innovative medical services in Khorezm region.....	193
S. M. Rakhimova	
Оптимизации операционной стратегии и повышение экономического потенциала хлопково-текстильных кластеров	197
Джурабаев Отабек Джурабаевич , доцент	
Soliq to'g'risidagi qonunlarni buzganlik uchun yuridik javobgarlikka tortishning huquqiy asoslari	204
Hakimov Feruz Xurshid o'g'li , talaba	
Hayot sug'urtasining rivojlanishi va uning ijtimoiy hayotdagi o'rni	207
Baratova Dinora Alisherovna , katta o'qituvchisi	
Edge Computing texnologiyalari	213
Qulmatova S. , PhD, katta o'qituvchi; Karimov Botir , katta o'qituvchi	
Aksiyadorlik kapitalida davlat ulushini qisqartirish va xususiylashtirish holati	218
Mamatov Bahromjon Shavkatovich , PhD, dotsent	
Xususiylashtirishning ijobiy imijini shakllantirishning nazariy jihatlarini.....	223
Odilova Sitora Sayfitdin qizi , katta o'qituvchi	
Tomorqa xo'jaliklarida oziq-ovqat mahsulotlari yetishtirish hajmining prognoz ko'rsatkichlari	228
Saydullayeva Fotima Jozilovna , assistant	
O'zbekiston sug'urta bozori rivojlanishining o'ziga xos xususiyati.....	235
Xasanov Xayrulla Nasrullayevich	
O'zbekiston yoshlarida volontyorlik faoliyatini rivojlantirishning ijtimoiy-siyosiy va huquqiy mexanizmlari: jahon va mahalliy tajriba	241
Qudratov Anvarmirzo Murodillayevich , siyosiy fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD)	
Культурологический аспект преподавания русскоязычной литературы Казахстана в ВУЗе	247
Оспан Айзада Бейсенқызы , докторант 2 курса	
Tijorat banklarida kreditlash riskini boshqarish holati tahlili.....	251
Mirzoyev Feruz Mamurjonovich , mustaqil izlanuvchi	
Tijorat banklari aktivlarini diversifikatsiyalashning zamonaviy holati va tendensiyalari.....	259
Abdualim Abdujabbor o'g'li Abdurazzoqov , mustaqil tadqiqotchi	
Significance and prospects of using economic-mathematical models in analysis of our country's economic growth	267
Rasulov Jamshid Shokir o'g'li	
Bank daromadlilik ko'rsatkichlariga makroiqtisodiy omillar ta'siri.....	274
Madraimov Xabibulla Madaminovich , assistant o'qituvchi	

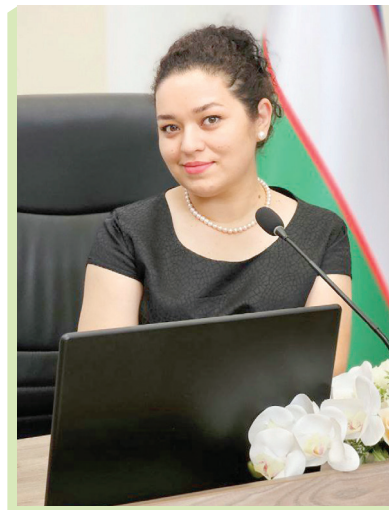

Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishning ilmiy konsepsiyalari	282
Mamatov Mamajan Axmadjonovich , i.f.n., dotsent	
Qishloq xo'jalik mahsulotlari ishlab chiqarishni rivojlantirishning makroiqtisodiy barqarorligini ta'minlash	288
Ergashova Nargiza Boboxonovna , talaba	
Budjet-soliq va pul-kredit siyosatini muvofiqlashtirishning nazariy yondashuvlari	296
Hakimjon Hakimov , tadqiqotchi	
Innovatsion-brokerlik faoliyatini rivojlantirishda moliyaviy injiniringni ahamiyatini oshirish istiqbollari	301
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich , dotsent	
O'zbekistonda inson kapitalini rivojlantirishda ta'lim xizmatlari bozorining ahamiyati	306
Babadjanova Malika Ruzimovna , assistent o'qituvchi	
O'zbekiston sug'urtalovchilarining moliyaviy barqarorligini ta'minlashda qayta sug'urtaning roli	312
Kamilov Baxramjon Umardjonovich	
Shaxs ma'naviy-axloqiy tarbiyasi hamisha muhim	317
Bekdavlat Aliyev , professor, falsafa fanlari doktori	
Jismoniy shaxslar daromadini soliqqa tortishning zamonaviy tendensiyalari	321
O. T. Nurmatov , PhD	
Milliy mahsulotning mazmuni, tarkibiy qismlari va harakat shakllarini tadqiq qilishning nazariy-uslubiy asoslari	327
Abdullayev Suyun Artiqovich , O'zbekiston jahon tillari universiteti prorektori	
O'zbekiston Respublikasidagi yirik tijorat banklari kreditlash amaliyotining ekonometrik tahlil va natijalari	335
Kaxxarov Ulug'bek Xalmatovich , mustaqil izlanuvchi	
Aksiyadorlik jamiyatlari faoliyatda ichki nazorat va auditning xususiyatlari	346
Saidaxmedova Aida Mirzayevna , katta o'qituvchi	
Yangi O'zbekistonda yog'-moy korxonalari personalini boshqarishni takomillashtirish	352
D. A. Azlarova , PhD	
The Intersection of Sustainability and Economic Development: Balancing Environment and Business Needs	360
Kholikova Rukhsora Sanjarovna , PhD, Izzatulloev Bakhodir Ubaydullo ugli , student	
Davlat-xususiy sheriklikni tashkil etishning huquqiy-institutsional mexanizmlari	364
Zuhra Abdikarimova , tayanch doktorant	
Zamonaviy portfel nazariyasi asosida samarali portfelni shakllantirish	370
Sindarov Fazliddin Qahramonovich , kafedra assistenti	
Iste'molchilarning qandolat mahsulotlariga bo'lgan talablarini raqamli platformalar orqali tadqiq qilish yo'llari	376
To'ychiyeva Vasila Faxriddin qizi , assistent	
Investitsiya muhiti va faoliyati natijalarini baholash uslublari	381
B. K. Tuxliyev , professor	
Sanoat korxonalarida resurslar salohiyatini tizimli tahlil qilish – korxonalarining iqtisodiy barqarorligini ta'minlash omili sifatida	386
Madraximova Gulasal Ro'zimboy qizi , PhD	
Mintaqada kichik biznes va xususiy tadbirkorlik rivojlanishi tahlili (Xorazm viloyati misolida)	391
Aminboy Sa'dullayev , i.f.n, dotsent, Dilshod Vaisov , magistr, Farhod Egamberganov , magistr	
Xizmatlar ko'rsatish korxonalarini soliqqa tortish amaliyoti va uni takomillashtirish	397
Pardayev Jamshid Muzaffarovich , tadqiqotchi	
Asosiy kapitalga yo'naltirilgan investitsiyalar: yutuqlar, kamchiliklar va yechimlari	403
Muxitdinova Kamola Alisherovna , PhD	
Directions of attracting foreign capital and specific characteristics of the eurobond transaction	407
Gafurov Olimjon , teacher, Kholmuminov Humoyun , teacher, Abrueva Sevinch , student,	
Формирование международных систем бухгалтерского учета в условиях глобализации экономики	411
Ф. Т. Абдувахидов , доцент, А. Ю. Нурмухаммедов , доцент	
Qishloqda turizmni tashkil etishning mamlakatimiz taraqqiyotiga ta'siri	417
Jo'rayeva Nargiza Abduvohidovna , dotsent	
Public debt, poverty and economic growth of Uzbekistan	420
Mirzamakhmudov Marufjan Mahamadsharif ugli	

QISHLOQDA TURIZMNI TASHKIL ETISHNING MAMLAKATIMIZ TARAQQIYOTIGA TA'SIRI

Jo'rayeva Nargiza Abduvohidovna
Toshkent Davlat Iqtisodiyot universiteti,
Turizm va servis kafedrasi dotsenti

Annotatsiya: Respublikamizda turizm salohiyatini oshirishda qishloq turizmini rivojlantirish orqali qishloq aholisiga daromad keltirish va bandlikni qisqartirish imkoniyatlarini yaratish orqali iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi. Bu ichki va xalqaro bozorlardan tashrif buyuruvchilarni jalb qilishi mumkin, bu esa turarjoy, ovqatlanish, transport infrastrukturasini hamda mahalliy mahsulotlar va turli xizmatlarga sarflanadigan xarajatlarning oshishiga olib keladi.

Kalit so'zlar: qishloq turizmi, agrobiznes, bandlik, ijtimoiy ta'sir, infratuzilma, daromad, qishloq xo'jaligi, ichki turizm, xalqaro turizm bozori.

Аннотация: Повышая потенциал туризма в нашей республике, он стимулирует экономический рост, создавая возможности для получения дохода сельским населением и сокращения занятости за счет развития сельского туризма. Это может привлечь посетителей с внутреннего и международного рынков, что приведет к увеличению расходов на проживание, питание, транспортную инфраструктуру и местные продукты и услуги.

Ключевые слова: сельский туризм, агробизнес, занятость, социальное воздействие, инфраструктура, доход, сельское хозяйство, внутренний туризм, рынок международного туризма.

Abstract: In increasing the potential of tourism in our republic, it stimulates economic growth by creating opportunities to bring income to the rural population and reduce employment through the development of rural tourism. This can attract visitors from domestic and international markets, leading to increased spending on accommodation, dining, transport infrastructure and local products and services.

Key words: rural tourism, agribusiness, employment, social impact, infrastructure, income, agriculture, domestic tourism, international tourism market.

Turizm tarmog'i ko'pchilik mamlakatlar milliy daromadini oshishida munosib ulushga ega hisoblanadi. Turizm industriyasining global iqtisodiyotning muhim sektori sifatida jahon YalMdagi ulushi mos tarmoqlardagi multiplikativ samarani hisobga olgan holda 10 foizni tashkil etmoqda. Iqtisodiyotning turizm tarmog'i jahonda ish bilan bandlikning 6 – 7 foizini ta'minlovchi ish joylarini yaratishda yetakchilik qilmoqda. Xalqaro turistik tashkilot (UNWTO) ma'lumotlariga ko'ra, turizm dunyo bo'yicha xizmatlar eksportining 30 foizini ta'minlaydi.

Respublikamizda turizm salohiyatini, birinchi navbatda investitsiyalarni faol jalb qilish, sohaga innovatsion g'oya va texnologiyalarni joriy etish, shuningdek mamlakatning boy tabiiy, madaniy va tarixiy merosining mavjud resurslari va imkoniyatlaridan har tomonlama foydalanish hisobiga rivojlantirish uchun yanada qulay sharoitlar yaratish maqsadida ichki turizmni rivojlantirish O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 7 fevraldagi PQ-3514-sonli ichki turizmni jadal rivojlantirishni ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risidagi qaroriga asosan «O'zbekiston bo'ylab sayohat qil!» ichki turizmni rivojlantirish dasturi ishlab chiqildi.

Ushbu qarorga asosan, yurtimizda ichki turizmni rivojlantirish bo'yicha sezilarli qadam bo'ldi. Chunki, qishloqda turizmni tashkil etish mamlakatning umumiy rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Ushbu maqolada ichki turizm mamlakat rivojiga hissa qo'shishi mumkin bo'lgan asosiy usullardan ba'zilarini ko'rib chiqamiz:

Agrobiznesda turizm daromad keltirish va bandlik imkoniyatlarini yaratish orqali iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi. Bu ichki va xalqaro bozorlardan tashrif buyuruvchilarni jalb qilishi mumkin, bu esa turarjoy, ovqatlanish, mahalliy mahsulotlar va turli xizmatlarga sarflanadigan xarajatlarning oshishiga olib keladi. Bu, o'z navbatida mahalliy biznesni rivojlantirish, mahalliy hamjamiyat uchun ish o'rinlari yaratish va mahalliy iqtisodiyotga qayta sarmoya kiritilishi mumkin bo'lgan daromad keltiradi.

Qishloq joylar ko'pincha an'anaviy qishloq xo'jaligi amaliyotlariga tayanadi va turizm mahalliy iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish imkoniyatini beradi. Qishloqlarda turizmni rivojlantirish orqali mehmondo'stlik, ko'ngilochar tadbirlar, hunarmandchilik, mahalliy oziq-ovqat mahsulotlarini ishlab chiqarish va madaniy tajribalar kabi yangi

tarmoqlar paydo bo'lishi mumkin. Ushbu diversifikatsiya qishloq hududlarini iqtisodiy tebranishlarga nisbatan chidamlroq qilib, yanada muvozanatli va barqaror iqtisodiyotni yaratishi mumkin.

Madaniy merosni saqlash: qishloq joylari ko'pincha boy madaniy merosga, jumladan an'anaviy amaliyotlar, urf-odatlar, san'at va hunarmandchilikka ega. Qishloqda turizmni tashkil etish tashrif buyuruvchilar uchun mahalliy an'analarni his qilish va qadrlash imkoniyatini yaratish orqali ushbu madaniy merosni saqlash va targ'ib qilishga yordam beradi. Bu nafaqat nomoddiy madaniy merosni asrab-avaylashga yordam beradi, balki mahalliy hamjamiyatlarni o'z an'analarini amalda davom ettirish va kelajak avlodlarga yetkazish uchun rag'batlantiradi.

Infratuzilmani rivojlantirish: qishloqda turizmni rivojlan-tirish infratuzilmani, jumladan transport tarmoqlarini, joylashtirish vositalarini, dam olish maskanlarini va qulayliklarni yaratish taqozo etadi. Ushbu infratuzilmani rivojlantirish nafaqat turizmga foyda keltiradi, balki mahalliy aholi uchun umumiy foydalanish imkoniyati va hayot sifatini oshiradi. Bu qishloq jamoalarining o'sishi va rivojlanishiga yordam beradigan yo'llar, kommunal xizmatlar, sog'liqni saqlash muassasalari va boshqa muhim xizmatlarni yaxshilashga olib kelishi mumkin.

Atrof-muhitni muhofaza qilish va barqaror amaliyotlar: qishloq hududlarida turizm atrof-muhitni muhofaza qilish muhimligi haqida xabardorlikni oshirishi va barqaror amaliyotlarni qabul qilishni rag'batlantirishi mumkin. Bu qishloq joylarining tabiiy go'zalligini, jumladan landshaftlar, yovvoyi tabiat va ekotizimlarni namoyish qilish imkoniyatini beradi. Ekologik turizm, chiqindilarni (qayta ishlash, logistikasi) mas'uliyatli boshqarish va tabiatni muhofaza qilish kabi barqaror turizm amaliyotlarini targ'ib qilish orqali turizm atrof-muhitni saqlashga va qishloq joylarining uzoq muddatli barqarorligiga hissa qo'shishi mumkin.

Jamiyatning imkoniyatlarini kengaytirish va ijtimoiy hamjihatlik: qishloqda sayyohlik mahalliy hamjamiyatlarni turistik faoliyatga jalb qilish orqali, masalan turarjoy taklif qilish, mahalliy gidlarni taqdim etish yoki mahalliy ishlab chiqarilgan mahsulotlarni sotish orqali ularni kuchaytirishi mumkin. Ushbu hamkorlik jamiyatlarga turizmning iqtisodiy foydalarida ishtirok etish imkonini beradi va ijtimoiy hamjihatlikni mustahkamlaydi. Bundan tashqari, turizm tashrif buyuruvchilar va mahalliy aholi o'rtasida madaniy almashinuv va tushunishni rivojlantirishi, o'zaro hurmat va minnatdorchilikni rivojlantirishi mumkin.

Mintaqaviy rivojlanish va muvozanatli o'sish: qishloqda turizmni tashkil etish mintaqaviy rivojlanishga yordam beradi va mintaqaviy tafovutlarni kamaytiradi. Bu shahar markazlari foydasiga ko'pincha e'tibordan chetda qoladigan qishloq joylariga investitsiya va rivojlanish imkoniyatlarini jalb qilishi mumkin. Ushbu muvozanatli o'sish aholining shaharlarga bosimini yumshatishga, qishloqdan shaharga migratsiyani kamaytirishga yordam beradi va odamlarning o'z mahalliy jamoalarida qolishlari uchun imkoniyatlar yaratadi, shu bilan qishloq joylarining ijtimoiy tuzilishini saqlab qoladi.

Agrobiznesda turizmning ahamiyati va integratsiyasini ko'rib chiqishda bir nechta asosiy jihatlarni hisobga olish kerak.

Iqtisodiy ta'sir: turizm daromad manbalarini diversifikatsiya qilish va yangi daromad manbalarini yaratish orqali agrobiznes uchun muhim iqtisodiy foyda keltirishi mumkin. Bu turarjoy, ovqatlanish, transport va qishloq xo'jaligi mahsulotlarini sotib olishga tashrif buyuruvchilarning xarajatlarini oshirish orqali mahalliy iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi. Ish o'rinlari yaratish, daromad olish imkoniyatlari va turizmning qishloq iqtisodiyotining boshqa tarmoqlariga multiplikativ ta'siriga e'tibor qaratish lozim.

Ijtimoiy ta'sir: agrobiznesdagi turizm qishloq jamoalarining ijtimoiy tuzilishini yaxshilashi mumkin. Bu jamiyatni jalb qilish, madaniy almashinuv va mahalliy an'analar va merosni saqlash uchun imkoniyatlar yaratadi. Ta'lim va salohiyatni oshirish tashabbuslari orqali jamoatchilik ishtirokini rag'batlantirish va mahalliy aholining imkoniyatlarini kengaytirishga e'tibor qaratish lozim. Agrobiznesda turizmni barqaror rivojlantirish uchun mahalliy hamjamiyat bilan hamkorlik juda muhim.

Madaniy ta'sir: agrobiznes turizmi tashrif buyuruvchilar uchun mahalliy madaniyat, an'analar va haqiqiy qishloq turmush tarzini boshdan kechirish va qadrlash uchun platforma taklif qiladi. Bu mahalliy xalqlarning bilimlarini, pazandalik an'analarini, hunarmandchilik va xalq amaliy san'atini saqlashga hissa qo'shadi. Madaniy merosni muhofaza qilish va targ'ib qilish, shuningdek tashrif buyuruvchilar va mahalliy hamjamiyat o'rtasidagi hurmatli munosabatlarga e'tibor qaratish lozim.

Atrof-muhitga ta'siri: agrobiznesda barqaror turizm amaliyoti atrof-muhitga salbiy ta'sirlarni minimallashtirish va tabiiy resurslarni saqlashni rag'batlantirish uchun juda muhimdir. Chiqindilarni mas'uliyat bilan boshqarish, energiya samaradorligi, suvni tejash va biologik xilma-xillikni muhofaza qilish kabi ekologik toza amaliyotlarni joriy etishga e'tibor qaratish lozim. Barqaror dehqonchilik amaliyotlari bilan shug'ullanish va organik dehqonchilik usullarini targ'ib qilish ham agrobiznes turizmining ekologik barqarorligiga hissa qo'shishi mumkin.

Integratsiya va hamkorlik: turizmning agrobiznesga samarali integratsiyalashuvi manfaatdor tomonlar, jumladan fermerlar, turoperatorlar, mahalliy hamjamiyat, davlat idoralari va notijorat tashkilotlarning hamkorligini talab qiladi. Bilim almashish, salohiyatni oshirish va qo'shma marketing tashabbuslarini osonlashtiradigan hamkorlik va tarmoqlarni yaratishga e'tibor qaratish lozim. Hamkorlikdagi sa'y-harakatlar yuqori sifatli turistik mahsulotlar va tajribalarni ishlab chiqish uchun resurslar va tajribadan foydalanishi mumkin.

Bozorni rivojlantirish: bozor tadqiqotlari va mahsulotlarni ishlab chiqish turizmini agrobiznesga muvaf-faqiyatli integratsiya qilish uchun juda muhimdir. Maqsadli bozorlarni aniqlash, iste'molchilarning afzalliklarini tushunish va bozor talablariga mos keladigan noyob va haqiqiy tajribalarni ishlab chiqishga e'tibor qaratish lozim. Mahalliy va xalqaro sayohatchilarga agrobiznes turizm takliflarini targ'ib qilish uchun samarali marketing strategiyalardan, jumladan raqamli marketing va maqsadli brendingdan foydalanish kerak.

Siyosat va tartibga solish: turizmning agrobiznesga integratsiya-lashuvini rag'batlantirish uchun aniq va qo'llab-quvvatlovchi siyosat asoslari zarur. Investitsiyalarni rag'batlantiradigan, tadbirkorlikni rag'batlanti-radigan, tartibga solish jarayonlarini tartibga soluvchi va barqaror rivojlanish amaliyotini ta'minlaydigan siyosatni ishlab chiqishga e'tibor qaratish lozim. Agrobiznes turizmi uchun qulay muhit yaratish uchun davlat tuzilmalari, sanoat birlashmalari va ilmiy doiralar o'rtasidagi hamkorlik muhim ahamiyatga ega.

Ushbu jihatlarga e'tibor qaratish orqali turizmning agrobiznesdagi ahamiyati va integratsiyasini maksimal darajada oshirish, qishloqning barqaror rivojlanishiga, iqtisodiy o'sishga, mahalliy madaniyat va atrof-muhitni saqlashga olib kelishi mumkin.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, qishloqda turizmni tashkil etish mamlakat taraqqiyotiga o'zgartiruvchi ta'sir ko'rsatishi mumkin. U iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi, iqtisodiyotni diversifikatsiya qiladi, madaniy merosni as-raydi, infratuzilmani rivojlantiradi, atrof-muhitni muhofaza qilishga yordam beradi, mahalliy hamjamiyatlarning imkoniyatlarini kengaytiradi va mintaqaviy rivojlanishga hissa qo'shadi. Qishloqlarda sayyohlik salohiyatidan foydalanish orqali mamlakatlar yanada inklyuziv, barqaror va muvozanatli rivojlanishga erishishlari mumkin.

Qishloq turizm infratuzilmasida tashkiliy tuzilmaning yo'qligi ko'plab mintaqalarda duch keladigan umumiy muammodir. Ushbu vaziyatga bir nechta omillar yordam beradi, jumladan:

Cheklangan xabardorlik: mahalliy hamjamiyat va hokimiyat o'rtasida qishloq turizmining potentsial foy-dalari va tuzilgan infratuzilmaga bo'lgan ehtiyoj to'g'risida xabardorlik etishmasligi mumkin. Turizm olib kelishi mumkin bo'lgan imkoniyatlar va afzalliklarni aniq tushunmasdan, zarur infratuzilmani rivojlantirishga sarmoya kiritish uchun ko'pincha unchalik rag'bat bo'lmaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Нурфайзиев З. Б., Нурфайзиева М. З. (2020). Влияние гостиничной индустрии на экономику страны (например Узбекистана). In Инновационные технологии управления и стратегии территориального развития туризма и сферы гостеприимства (pp. 115-119).
2. Bahromov A. A., Shoniyozov F. I. (2022). Mice turizm industriasida xizmat tashkil etuvchilar va iste'molchilar uchun sug'urta xizmatlarining ahamiyati. Архив научных исследований, <https://journal.tsue.uz/index.php/archive/article/view/915>
3. Safayeva, S. R., Ishankhodjayeva, D. A., Jurayeva, N. A., & Matyunina, O. E. (2019). Economic and Legal Aspects of Tourism Regulation in the New Economy: International Practice. Journal of Environmental Management and Tourism, 2(34), 460-5.
4. Egamnazarov Kh, Amonboyev M. (2022). Development of the area is an attractive place for adventure and tourism lovers: a case of chimgan, uzbekistan. «Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar» (Economics and Innovative Technologies) ilmiy elektron jurnali. Retrieved from https://iqtisodiyot.tsue.uz/sites/default/files/maqolalar/Article_44_0.pdf
5. Yang, W., & Xiang, Z. (2019). Data Analytics for Tourism: A Review of Big Data Challenges and Opportunities. Tourism Management Perspectives, 31, 201-211. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2019.01.008>
6. Агротуризм [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.datscha-booking.com/173/agrotourismo.html> (дата обращения: 25.02.2017).
7. Суржикова А.В. Ресурсно-ориентированный подход в управлении фирмой сферы услуг // Маркетинг MBA. Маркетинговое управление предприятием. – 2015. – Т 6. №2. – С.21–33.
8. Kloeze J.W. The Benefits of Rural Tourism, the Role of the State, and the Aspects of Training and Co-operation / J.W Kloeze. Formal Speech held at the Central and East-European Federation for the Promotion of the Green-Soft-Rural Tourism Conference «Rural Tourism Development in Bulgaria and in the Balkan Countries», Karlovo. – 1994.

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2023. № 6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

«Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot» jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi 26-uy.